

W Polsce powstanie gigantyczny skansen sowieckich „pamiątek”

Borne Sulinowo co roku w sierpniu ściąga tysiące pasjonatów militariów z całej Europy

Fot. Krzysztof Subocz

Decyzją Instytutu Pamięi Narodowej 229 pomników posowieckich trafi niebawem do dawnego garnizonu, najbardziej utajnionej byłej bazy Armii Czerwonej, do Bornego Sulinowa w powiecie szczecińskim (Pomorze Środkowe). W ten sposób został

rozwiązany problem i ucięte spekulacje z Rosją na temat przyszłości wątpliwej wartości dowodów „wdzięczności” sowieckim bohaterom z czasów II Wojny Światowej.

Str. 4

Nie będzie ograniczenia wywozu paliwa z Białorusi

Str. 5

Od cesarstwa do Unii

Str. 11

Bałtyk – same korzyści

Str. 13

ISSN 1392-0405

KURIER WILEŃSKI

Piątek
Lipiec 2016 22

Imieniny: *Albina, Benona, Cyryla, Józefa, Magdaleny, Menelausa, Naczęslawa, Nicefora, Platona, Stojsława i Teofila*

TRZY PYTANIA DO...

...Alicji Romejko, przewodniczki po Wilnie

1. Od jak dawna oprowadza Pani wycieczki po Wilnie?

Przewodniczką zostałam w 2009 r. Byłam wtedy na urlopie macierzyńskim i postanowiłam wykorzystać ten czas. Siostra zachęciła do udziału w kursie dla przewodników, który, muszę przyznać, był dosyć wymagający.

2. Czy Wilno jest nadal chętnie odwiedzanym miastem przez turystów z Polski, czy też może po wprowadzeniu euro sytuacja się zmieniła?

Oczywiście, w związku z przejściem na euro Wilno jest dla Polaków miastem o wiele droższym, jednak nie rezygnują oni z wyjazdów na Litwę. Zauważyłam natomiast, że coraz mniej przyjeżdża dużych, zorganizowanych wycieczek autokarowych, przybywa za to małych grup. Z możliwości zwiedzenia Wilna często korzystają także Polacy, którzy spędzają urlop np. w Augustowie. Oczywiście, duża grupa wśród Polaków odwiedzających Wilno, to osoby, których rodziny pochodzą z Wileńszczyzny. Często oczekują od przewodnika, że pomoże im w poszukiwaniu swoich korzeni. W takich przypadkach zwykle odsyłam do specjalistów. W Wilnie nie brakuje osób, które zajmują się poszukiwaniami w archiwach i tworzeniem drzew genealogicznych.

3. Jakie miejsca w Wilnie są najchętniej odwiedzane przez polskich turystów?

W tym roku w związku z Rokiem Miłosierdzia wiele osób interesuje się wileńskim obrazem Jezusa Miłosiernego i Sanktuarium. Polacy oczywiście są bardzo zachwyceni też Ostrą Bramą i Starówką. Poza tym każdy przewodnik ma swoje ulubione zakątki, które potrafi pokazać w ciekawy sposób.

Rozmawiała Iłona Lewandowska

Na zabezpieczenie Góry Giedymina – pieniądze z muzeum

Zabezpieczenie osuwających się zboczy Góry Giedymina będzie finansowane ze środków Muzeum Narodowego, które początkowo były przeznaczone na inne cele.

„Konkretnie potrzebne jest od 200 tys. euro do 300 tys. euro. Muzeum nie posiada rezerwy, są to środki z Państwowego Programu Inwestycyjnego, przeznaczone na porządkowanie muzeum — i postanowiliśmy, że w tym roku zostaną one operatywnie wykorzystane na porządkowanie góry, bo wszystkie inne sposoby — np. ogłoszenie sytuacji ekstremalnej z powodu zagrożenia mienia — wymagają dość dużo czasu. Aby rozpocząć prace szybciej, wystarczy rozporządzenia ministra kultury dotyczącego ponownego podziału środków i po powrocie z urlopu podpiszę to rozporządzenie”

— powiedział minister kultury Šarūnas Birutis po spotkaniu z dyrektorem Muzeum Narodowego Birutė Kulnytė.

Minister kończy urlop 1 sierpnia.

Wcześniej planowano, że prace konserwatorskie rozpoczną się w przyszłym roku, zamierzano przeznaczyć na ten cel 380 tys. euro, postanowiono jednak przyspieszyć rozpoczęcie prac po tym, jak w lutym osunął się kawałek zbocza.

Do pilnego rozpoczęcia prac zachęca także Służba Geologiczna Litwy.

Birutis proponował także ogłoszenie sytuacji ekstremalnej w związku z sytuacją, co pozwoliłoby na wykorzystanie środków z rezerwy rządu, propozycja ta nie została jednak zaakceptowana.

zw.lt

Prawo jazdy nie będzie potrzebne?

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przedstawiło 20 lipca rządowi poprawki, które miałyby ułatwić życie kierowcom.

Zgodnie z nowymi poprawkami, kierowcy nie będą musieli mieć przy sobie prawa jazdy, dokumentów dotyczących rejestracji samochodu, przeglądu technicznego czy ubezpieczenia.

Jak powiedział szef MSW Tomas Žilinskas, podczas kontroli wystarczyłoby okazać policjantowi swój dowód osobisty.

„Funkcjonariusze mają w radiowozach współczesne urzą-

żenia, za pomocą których mogą mieć dostęp do niezbędnych rejestrów i sprawdzić wszystkie ważne dokumenty danego kierowcy. Uważam, że nieustanne posiadanie przy sobie pliku dokumentów jest po prostu przesadą” — powiedział szef MSW.

Zgodnie z propozycją sejmową będzie to dotyczyć tylko prawa jazdy, które odpowiada wszelkim unijnym standardom.

Jeżeli rząd zatwierdzi poprawki, trafią one do Sejmu, gdzie będą rozważane podczas jesiennej sesji.

zw.lt

KURIER WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 roku
Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika, tel./fax 260 84 44

DZIENNIK NALEŻY
DO EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH

POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą

Redaktor naczelny: Robert Mickiewicz (tel. 260 84 44, redaktor@kurierwilenski.lt). Zastępca red. nac.: Aleksander Borowik (info@kurierwilenski.lt, tel. 260 84 46) Sekretarz redakcji: Lucja Stankevičiūtė (tel. 260 84 47, sekret@kurierwilenski.lt) Dziennikarze: Honorata Adamowicz, Justyna Giedrojć, Brygita Lapszewicz, Anna Pieszko, Marian Paluszkiwicz — fotoreporter Współpracownicy: Helena Gładkowska, Witold Janczys, Jadwiga Podmostko, Alina Sobolewska, Krzysztof Subocz, Julitta Tryk Dział Promocji: Andrzej Podworski — prenumerata (tel. 212 30 40, kolport@kurierwilenski.lt), Diana Kaczan — reklama (tel. 260 84 44, reklama@kurierwilenski.lt). Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski” Druk: VšĮ „Vilnijos žodis” Nakład: 3000 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbliżone z opinią redakcji.

Redaktor dyżurny: Anna Pieszko

WIELKIE WILEŃSKIE SPOTKANIE. BĄDŹ BLISKO ŚDM!

„Wszyscy młodzi powinni czuć, że Kościół podąża za nimi, dlatego Kościół w jedność z Następcą Piotra czuje w skali światowej rosnące zobowiązanie wobec młodych: ich trosk, ich pytań, ich otwartości i nadziei, by odpowiedzieć na ich oczekiwania, przekazać im pewność, której na imię Jezus Chrystus, Prawdę, którą jest Chrystus, Miłość, którą jest Chrystus. A w tej uprzywilejowanej uwadze, którą Kościół na nich kieruje, młodzi ludzie muszą znaleźć dowód, że bardzo się liczą, ponieważ są bardzo wiele warci. Ich życie jest cenne dla Kościoła” – tak potrzebę spotkania z młodymi z całego świata tłumaczył św. Jan Paweł II, pomysłodawca Światowych Dni Młodzieży. Owoce troski papieża o nowe pokolenia gromadzą od 1985 roku na spotkaniu z Ojcem Świętym miliony młodych z różnych zakątków świata.

Tegoroczne XXXI Światowe Dni Młodzieży 2016 gromadzą młodzież w Krakowie. Do Miasta Miłosierdzia zawita blisko 2 miliony pielgrzymów z wielu krajów – w tym kilka tysięcy osób z Litwy. To znacząca liczba, jednak młodych katolików pragnących przeżyć wspólnie ten czas jest znacznie więcej. Dla wszystkich, którzy nie mają możliwości wyjazdu do Krakowa zorganizowane zostanie **Wielkie Wileńskie Czuwanie połączone z transmisją Czuwania z Ojcem Świętym podczas Wydarzeń Centralnych ŚDM na Campus Misericordiae. Zapraszamy wszystkich do wspólnej modlitwy 30-31 lipca na terenie parafii św. Rafała Archanioła w Wilnie (ul. Śnipiškų 1) rozpoczynamy o godz. 14.** Po aktywnej integracji, wspólnym obiedzie oraz transmisji połączonej z koncertem, rozpocznie się całonocne czuwanie w kościele pw. św. Rafała Archanioła zakończone Mszą Świętą o świcie.

Program wydarzenia znajdziecie na stronie www.wilno.sdm.lt oraz na Facebooku — Vigil With The Holy Father Transmission <https://www.facebook.com/events/1815965128627049/>

„Blessed are the merciful, for they shall obtain mercy” (Mt 5:7)

Nowa siedziba Wileńskiego Centrum Pokonywania Kryzysu

Na Antokolu otwarto nową siedzibę Wileńskiego Centrum Pokonywania Kryzysu (Vilniaus krizių įveikimo centras). Celem placówki jest udzielanie pomocy i wsparcia osobom przeżywającym kryzys emocjonalny i psychologiczny lub doświadczającym innych trudności o podłożu psychologicznym oraz emocjonalnym.

Centrum jest otwarte nie tylko dla wilnian, lecz również dla mieszkańców innych miast, którzy bezpośrednio lub za pośred-

nictwem programu Skype mogą się zwrócić o pomoc. Obecnie w Centrum zatrudnionych jest 25 psychologów-wolontariuszy. Jak zaznaczyła kierowniczka Centrum Renata Černovaitė, zazwyczaj o pomoc zwracają się osoby w wieku 19-25 lat.

„Częściej są to kobiety, chociaż w tym roku liczba mężczyzn potrzebujących wsparcia i pomocy również wzrosła” – dodała kierowniczka centrum.

Centrum działa przy ul. Antokolskiej 97. □

L24.lt

PULS KURIERA

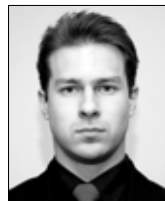
ZDJĘCIE DNIA

W chińskim Szanghaju samolot uderzył w filar mostu Fot. EPA-ELTA

KOMENTARZ DNIA

Landsbergis, Abromavičius i podwójne standardy

O Vytautasi Landsbergisie można mówić dużo — także i w kontekście podwójnych standardów. Ale tym razem to nie o nim ani nawet o jego wnuku Gabrieliusie, który na wyżyny polityki trafił (czy ktoś mógłby zaprzeczyć?) za sprawą posiadania dziadka Vytautasa. Mowa o nowym politycznym koledze Gabrieliusa, byłym ministrze gospodarki Ukrainy Aivarasi Abromavičiusie. Abromavičius został ministrem gospodarki Ukrainy w grudniu 2014 roku, wówczas też został jej obywatelem. Ukraina, podobnie jak i Litwa, ma ustawę o obywatelstwie rodem z czasów sowieckich — i zakazuje posiadania podwójnego obywatelstwa. A jednak Abromavičiusowi zrobiono wyjątek i decyzją Departamentu Migracji pozwolono mu zachować także litewskie obywatelstwo. Tenże departament jednak pozbawił paszportu koszykarza Žydrūnasa Ilgauskasa, który został obywatelem USA. W dwóch identycznych przypadkach podjęto różne decyzje. Zatem warto chyba zadać kilka pytań. Czy Abromavičiusowi pozwolono na zachowanie litewskiego obywatelstwa właśnie po to, by mógł — po krótkiej karierze politycznej na Ukrainie — brać udział w litewskiej polityce? Jeśli tak, to kto i w jaki sposób przekonał urzędników, by go nie pozbawiali litewskiego paszportu? I czy, jeśli zajmie jakieś stanowisko na Litwie, nie będzie im musiał się odwdziżyć?

Rajmund Klonowski

CYTAT DNIA

„Kraje bałtyckie spełniają swoje zobowiązania wobec NATO, dlatego nie mamy również wątpliwości, że sojusznicy wywiążą się ze swoich zobowiązań” — powiedział szef litewskiej dyplomacji Linas Linkevičius

LICZBA DNIA

10 przestrzeni publicznych w dzielnicach Fabianiszki, Leszczyniaki, Antokol, Szeszkinia, Karolinki, Zameczek, Nowy Świat, Nowa Wilejka, Poszylajcie i Nowe Miasto uporządkuje w tym roku samorząd stołeczny

W Polsce powstanie gigantyczny skansen sowieckich „pamiątek”

ze str. 1 >>

Miejsca pochówku, cmentarze wojenne są i będą nadal w Polsce otoczone należnym szacunkiem, ale symbole sowieckiej propagandy idą na „służbę” do skansenu w leśnym miasteczku.

W Bornem Suliniowiu od kilku lat w połowie sierpnia organizowane są międzynarodowe zloty miłośników militariów. Miasteczko odwiedza wtedy prawie 200 tysięcy ludzi z kraju i z Europy. Kwitnie handel militariami, czyli wszelkiego rodzaju historycznymi i kolekcjonerskimi przedmiotami związanymi z wojskiem. Sprzedawcy na swoich straganach oferują nie tylko dawną broń. Kupić można u nich niemal wszystko. Są nawet mundury z... Afganistanu.

Jest kuchnia żołnierska, ale są i współczesne akcenty, jak pokazy lotnicze, przejażdżki czołgami po „tankodromie”

Borne Suliniowo wykorzy-

stało swoją szansę, promuje nie tylko przepiękne okoliczne lasy, jeziora, ale także swoją militarną historię. Miasteczko powstało na początku lat trzydziestych ubiegłego wieku i było garnizonem niemieckich wojsk Wehrmachtu. To tu Heinz Guderian, generał pułkownik Wehrmachtu ćwiczył doborowe jednostki pancerne, które zaatakowały Polskę, a później „sojusznika”, były Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Od 1945 roku Borne Suliniowo, aż do jesieni 1992 było miejscem stacjonowania kilkunastu jednostek Armii Czerwonej.

Teraz w ratuszu, w którym niegdyś rezydowali agenci KGB, powstają plany, jak do miasteczka przyciągnąć rzesze ludzi ciekawych tajemnic utajnionej sowieckiej bazy wojskowej i nowej, gigantycznej atrakcji – skansenu sowieckich „pamiątek”

— Tu, gdzie kiedyś stał Dom

Żołnierza, przy głównej ulicy Bornego postawimy pomniki, które przyjadą do nas niemalże z całej Polski. W przyszłym roku, pierwszego lub siedemnastego września oficjalnie zostanie otworzony ten skansen. Mamy nadzieję, że to będzie dodatkowo atrakcją dla wczasowiczów, turystów, letników – mówi „Kurierowi” Tadeusz Wojewódzki z referatu promocji współpracy borneńskiego magistratu.

Prawdopodobnie z czasem będzie to największy w Europie skansen, czy jak ktoś woli, miejsce zbioru pomników sowieckich, pamiątek po okupacji Polski. Borne Suliniowo raczej nie będzie mieć litewskiego konkurenta spod Druskiennik – Parku Grūto, gdzie od kilku lat już funkcjonuje podobny „gwiazdozbiór” sowieckich bohaterów, generałów, marszałków czy przywódców państwa totalitaryzmu.

Każdy z tych skansenu ma

„Kup Pan Lenina!”

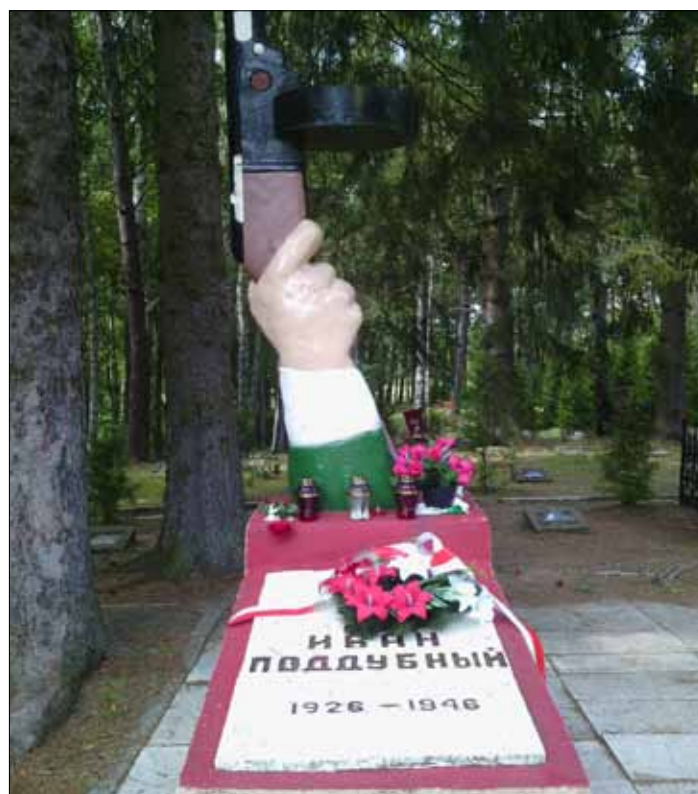
swój klimat i swoją historię. Jak się zatem okazuje, nawet na niechcianych kartach historii można robić biznes, lokalny biznes, z zastrzeżeniem — oby tylko prawda była prawdą. □

Krzysztof Subocz

Fot. autor

Ratusz w Bornem Suliniowiu, w którym niegdyś rezydowali agenci KGB. W miasteczku powstanie skansen sowieckich pomników

Groby żołnierzy Armii Czerwonej z miasteczka wojskowego zostały przeniesione na cmentarz komunalny

Nie będzie ograniczenia wywozu paliwa z Białorusi

Białoruska Rada Ministrów uchwaliła odpowiednie rozporządzenie, zgodnie z którym od 1 września br. wywóz paliwa z kraju nie będzie ograniczany.

— Zniesienie tego ograniczenia nie zwiększy liczby osób, które zaczną przywozić paliwo z Białorusi i nielegalnie sprzedawać je na Litwie, gdyż różnica cen jest minimalna, po prostu teraz to nie opłaca się. Jeżeli wszystko obliczyć, to na tym biznesie można zarobić dosłownie kilka euro. Czy dla takiego oszczędzania ktoś zechce jechać do sąsiadów? Podczas gdy w całej Europie ceny ropy naftowej padały, na Białorusi utrzymywały się one na tym samym poziomie. Dlatego też dzisiaj cena naszego paliwa prawie nie różni się od ceny białoruskiego — powiedział „Kurierowi” Kęstutis Kupšys, kierownik spółki pożytku publicznego „Lietuva be šėšėlio”.

Jak zaznaczył, zniesienie rozporządzenia, zgodnie z którym od 1 września br. wywóz paliwa z Białorusi nie będzie ograniczany, nie zwiększy szarej strefy w sprzedaży paliwa.

— Gdyby to rozporządzenie było zniesione przed kilkoma laty, to na pewno liczba nielegalnych handlarzy od razu wzrosłaby. Wtedy na tym naprawdę można było zarobić, ponieważ ceny bardzo się różniły. Taki nielegalny biznes był rozpowszechniony w całym kraju. A te ograniczenia nie miały większego znaczenia, ludzie byli przystosowani i umieli je obejść. Mieli zapasowych kierowców, którzy na zmianę jeździli po paliwo — tłumaczy Kęstutis Kupšys.

Zaznaczył, że osobiście jest bardzo zadowolony, że ograniczenie zostanie odwołane.

— Nie dlatego, żebym handlował paliwem, ale że można na Białoruś jeździć częściej. Wielu musiało do tego kraju udawać się w sprawach biznesowych częściej niż wymaga-

ne ośmiodniowe ograniczenie i mieli z tym problem. Sam stykałem się z tym nieraz — mówi Kupšys.

Gitanas Nausėda, znany litewski analityk, doradca finansowy prezesa banku SEB, podczas rozmowy z „Kurierem” zaznaczył, że zniesienie ograniczenia wywozu paliwa z Białorusi dla litewskiej gospodarki nie wyrządzi wielkiej szkody.

— Po zniesieniu ograniczenia wywozu paliwa z Bia-

— Mam stałą pracę. Do tego dorabiam jeżdżąc na Białoruś po paliwo. Przywożę sobie i czasami zostaje mi na sprzedaż. Kupiłem specjalnie samochód z większym bakiem, żeby zmieścić jak najwięcej paliwa. Po odliczeniu na drogę z jednej podróży zostaje mi około 30 euro. To już jakiś dodatek do mojej minimalnej wypłaty. Od 1 września będę mógł jeździć częściej i mam nadzieję, że na Białorusi paliwo stanieje i

Od 1 września wywóz paliwa z Białorusi na Litwę nie będzie ograniczany
Fot. VSAT

łorusi może trochę zwiększyć się liczba osób, które przywożą stamtąd paliwo, ale to raczej będzie nie biznes, tylko na własny użytek. Oczywiście, białoruskie paliwo będzie tańsze od naszego, więc myślę, że nie zabraknie chętnych, żeby nabyć je nielegalnie. Wątpię, że od 1 września obywatele Litwy zaczną jeździć na Białoruś, żeby handlować paliwem, gdyż nie jest łatwo je sprzedać. Za handel paliwem są ogromne kary — mówi Gitanas Nausėda.

Tymczasem 37-letni Dariusz, mieszkający nieopodal granicy z Białorusią mówi, że na pewno skorzysta z tej zmiany.

będę mógł trochę więcej zrobić — powiedział Dariusz.

W 2011 roku Białoruś wprowadziła ograniczenia dotyczące wywozu paliwa, po tym, jak mieszkańcy Litwy masowo zaczęli tam tankować, co dla niektórych stało się regularnym źródłem dochodu. Rodacy przewozili paliwo we wszystkim, w czym się dało — kanistrach, beczkach. Obecnie obywatele Litwy tym samym środkiem transportu mogą pojechać na Białoruś tylko raz na osiem dni. Ci, którzy chcą jeździć częściej, muszą zapłacić odpowiedni podatek celny. □

Honorata Adamowicz

KRÓTKO

Joanna Moro wystąpi w telewizyjnym show

Polska aktorka pochodząca z Wilna, Joanna Moro, wystąpi w nowej serii programu „Twoja twarz brzmi znajomo” w telewizji Polsat. Emisja nowych odcinków rozpocznie się we wrześniu.

„Pragnę Was poinformować, że już od września będziecie mogli mnie oglądać w polsatowskim show. Trzymajcie za nas wszystkich kciuki, przed nami wiele treningów wokalnych i tanecznych. Sporo wyzwań, wzruszeń i radości” — napisała Joanna Moro na swoim profilu na Facebooku.

Chorwaci będą bronili Litwę

Chorwaccy żołnierze dołączą do międzynarodowego batalionu NATO, który będzie stacjonował na Litwie. O tym poinformowała prezydent Chorwacji Kolinda Grabar-Kitarović, która obecnie przebywa na Litwie z oficjalną wizytą.

Na szczycie NATO w Warszawie została podjęta decyzja o wzmocnieniu wschodniej flanki. W Polsce i krajach bałtyckich rotacyjnie stacjonować będą 4 bataliony. Batalionem na Litwie będą dowodzić wojskowi niemieccy.

Litewscy żołnierze są wysyłani do Iraku

Litwa wysłała 6 instruktorów wojskowych do Iraku, gdzie trwają walki z Państwem Islamskim. Litewscy żołnierze zostaną dołączeni do kontyngentu duńskiego.

Stronę przygotowano na podstawie BNS i PAP

SPRINTEM

Maradona chce pracować... za darmo

Słynny Diego Maradona chce ponownie poprowadzić piłkarską reprezentację Argentyny, tym razem... bez wynagrodzenia. Taką ofertę złożył publicznie krajowej federacji. „Albicelestes” pozostają bez szkoleniowca po rezygnacji Gerardo Martino w czerwcu. Selekcjonerem drużyny narodowej Maradona był od października 2008 do lipca 2010 roku. W mundialu w RPA jego podopieczni odpadli po ćwierćfinałowej porażce 0:4 z Niemcami.

Transfer Pogba za 120 mln euro

Manchester United porozumiał się z Juventusem w sprawie transferu Paula Pogby. Mistrzowie Włoch zaakceptowali podobno ofertę w wysokości 120 mln euro.

Jeżeli do tej transakcji dojdzie, to pomocnik reprezentacji Francji wróci do klubu, w którym trenował jako junior – i stanie się najdroższym piłkarzem w historii. Ogromną prowilę w wysokości 20 mln euro ma także otrzymać agent pośredniczący w transakcji Mino Raiola.

Tour de France: Rafał Majka trzeci

Rafał Majka zajął trzecie miejsce na 17. etapie kolarskiego wyścigu Tour de France. To jego czwarte podium w tegorocznej edycji, a dziewiąte w karierze w tej imprezie. Majka jest jedynym obok Zenona Jaskuły polskim kolarzem mającym na koncie etapowe zwycięstwo w „Wielkiej Pętli”. Dokonał tego łącznie trzykrotnie, w poprzednich dwóch edycjach.

Rio: Połowa Brazylii mówi „nie”

Sondaż na temat odbioru igrzysk przeprowadził w połowie lipca instytut badawczy Datafolha, wyniki opublikowano w dzienniku „Folha de S. Paulo”. Niechęć do zawodów olimpijskich zgłosiło 50 procent pytanym, co oznacza dwukrotny wzrost w porównaniu z rezultatem takiego samego sondażu przeprowadzonego w 2013 roku. Brazylijska gazeta podaje, że 63 procent pytanym uważa, iż organizacja igrzysk olimpijskich przynosi więcej strat niż korzyści, trzy lata temu taką opinię wyraziło 38 procent ankietowanych.

W poprzedniej ankiecie za igrzyskami było 64 procent Brazylijczyków, teraz liczba zwolenników spadła do 40 proc. Pozostałe 10 procent respondentów stwierdziło, że jest to dla nich temat obojętny lub nie odpowiedzieli na pytanie.

W 2013 roku 35 procent pytanym potwierdziło bardzo duże zainteresowanie igrzyskami, teraz ten wskaźnik spadł do 16 proc.

Udział tych, którzy zadeklarowali brak ciekawości co do przebiegu zawodów, wzrósł z 28 do 51 proc.

Wedle oficjalnych źródeł igrzyska w Rio de Janeiro już kosztowały ponad 39 mld reali (11,9 mld dolarów) ze źródeł publicznych i prywatnych. Organizacja imprezy zbiegła się z drugim rokiem głębokiej recesji

gospodarczej w Brazylii, połączonej z bezrobociem przekraczającym 11 procent.

Na odbiór igrzysk wpływ ma także obecny kryzys polityczny, zawieszona w obowiązkach pani prezydent Dilma Rousseff stoi przed możliwością impeachmentu, sąd ma rozstrzygnąć w tej sprawie kilka dni po zakończeniu rywalizacji sportowców. W Rio rośnie przestępczość, obawy o bezpieczeństwo imprezy, także w związku z terroryzmem, nie maleją, choć na ulicach ma być 85 tys. policjantów i żołnierzy, czyli dwa razy więcej niż w Londynie w 2012 roku. Na obraz igrzysk nakłada się też ogromna korupcja wykryta w wielu projektach inwestycyjnych związanych z budową obiektów olimpijskich.

Stan Rio de Janeiro jest jednym z najbardziej zadłużonych w Brazylii. Gubernator Francisco Dornelles musiał zadeklarować „stan klęski”, aby zabezpieczyć ok. 2,9 mld reali (892 mln dol.) w federalnym funduszu ratunkowym na wypłaty pieniędzy dla policji i utrzymanie gotowości szpitali w dniach igrzysk. Ale w samym Rio oceny imprezy są mniej negatywne, niż średnia krajowa – wedle ankiety 47 proc. mieszkańców uważa, że olimpijski zgiełk przyniesie więcej szkody, niż pożytku, ale 45 proc. sądzi odwrotnie.

Instytut Datafolha pytał o igrzyska 2 792 osób w całej Brazylii w dniach 14 i 15 lipca. Margines błędu oceniono na 2 procent.

Mieszkańcy Argentyny, którzy wcześniej z euforią cieszyli się z igrzysk w ich kraju, są coraz to mniej zadowoleni Fot. archiwum

Tour de Pologne kobiet: Neff wygrała

Szwajcarka Jolanda Neff wygrała zorganizowany po raz pierwszy wyścig kolarski kobiet Tour de Pologne. Sukces przypieczętowała zwycięstwem na trzecim, ostatnim etapie wokół Bukowiny Tatrzańskiej, wyprzedzając towarzyszkę ucieczki Brazylijkę Flavię Oliveirę.

Na trzeciej pozycji dojechała do mety Ukrainka Tetyana Riabczenko, tracąc do Szwajcarki ponad minutę, a ponad dwie minuty straciła

czwarta zawodniczka – Paulina Brzeźna-Bentkowska. Taka sama kolejność była w klasyfikacji generalnej.

Litwinka Rasa Leleivyte na trzecim etapie finiszowała na 9. miejscu, w klasyfikacji generalnej zaś uplasowała się na 6. pozycji.

Szwajcarka triumfowała także dzień wcześniej na pierwszym etapie w Zakopanem, a w rozegranej w środę w południe jeździe indywidualnej na czas zajęła czwarte

miejsce, tracąc do najszybszej Oliveiry 26 sekund. Nagrodą za zwycięstwo w wyścigu był samochód Hyundai Elantra lub jego równowartość w gotówce.

Neff, wiceliderka rankingu UCI w kolarstwie górskim, zajęła pierwsze miejsce także w klasyfikacjach sprinterskiej i aktywnych oraz razem z koleżankami z ekipy – w drużynowej.

Najlepszą „górką” została natomiast Riabczenko.

Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu odrzucił odwołanie Rosjan

Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu w Lozannie (CAS) odrzucił odwołanie Rosyjskiego Komitetu Olimpijskiego od decyzji Międzynarodowego Stowarzyszenia Federacji Lekkoatletycznych (IAAF) w sprawie wykluczenia lekkoatletów Sbornej ze startu w Igrzyskach Olimpijskich w Rio de Janeiro.

Oznacza to, że rosyjscy lekkoatleci na pewno nie pojadą do Brazylii, by rywalizować tam o medale.

Niewiadomą wciąż pozostaje jednak decyzja MKOl w sprawie pozostałych reprezentantów tego kraju, którzy wywalczyli kwalifikację.

Decyzja CAS była o tyle ważna, że to właśnie od niej swoje ostatecznie stanowisko w sprawie startu rosyjskich sportowców w Rio uzależniał MKOl. Przypomnijmy: po ujawnieniu licznych przypadków niedozwolonego wspomagania wśród rosyjskich lekkoatletów, IAAF zawiesiło Rosję w prawach członka organizacji, co było równoznaczne z wykluczeniem jej 68 reprezentantów ze startu w Rio.

MKOl, analizując sytuację, doszedł na początku lipca do wniosku, że na ewentualny start można zezwolić tym z „czystych” lekkoatletów Sbornej,

Rosyjscy lekkoatleci na pewno nie pojadą do Brazylii, by rywalizować tam o medale

Fot. archiwum

którzy poddadzą się badaniom w niezależnych laboratoriach.

Wiele zmieniły jednak relacje, ujawnione w raporcie przygotowanym na zlecenie WADA i ujawnionym w poniedziałek. Okazało się bowiem, że doping był w rosyjskim sporcie nie tylko nagminny, ale również traktowany jako integralny i pełnoprawny element przygotowań.

W latach 2012-2015 w największym państwie świata zatuzowano 643 przypadki stosowania niedozwolonego wspomagania. To sprawiło, że nad Sborną zawisło widmo dyskwalifikacji nie tylko lekkoatletów, ale i całej olimpijskiej reprezentacji. To, czy tak się stanie,

w dużej mierze zależne było od decyzji CAS dotyczącej lekkoatletów.

Sam MKOl nie jest w sprawie wykluczenia Rosjan jednomyślny. Choć radykalnych kroków domagają się przedstawiciele niektórych federacji, na czele z niemiecką, kanadyjską, japońską i amerykańską. Szef Komitetu, Thomas Bach jest przeciwny stosowaniu takiej zbiorowej odpowiedzialności. Wiele wskazuje jednak na to, że po ostatecznej decyzji CAS komitet pójdzie śladem Trybunału i zablokuje start całej reprezentacji Rosji.

Ostateczną decyzję MKOl poznamy w ciągu najbliższych kilku dni. □

Žalgiris odpadł z Ligi Mistrzów

Mistrz Litwy — Žalgiris Wilno — na wyjeździe przegrał z Astaną Kazachstan (2:1) i zakończył występ w eliminacjach Ligi Mistrzów. Pierwszy pojedynek w Wilnie zakończył się z wynikiem 0:0.

Mistrz Kazachstanu — Astana — już od pierwszych minut przejął kontrolę piłki i przez długi czas znajdował się na połowie wilnian.

W 31. minucie gospodarzom udało się zdobyć pierw-

szą bramkę. Po podaniu różnym celnym strzałem głową do siatki rywali popisał się Marin Aničič. Po pierwszej połowie Astana wykonała 6 rzutów na bramkę, z kolei Žalgiris tylko jeden.

W drugiej odsłonie Žalgiris zademonstrował znacznie lepszą grę w ofensywie. Trafieniem prosto w bramkarza dobrej okazji nie wykorzystał Saulius Mikoliūnas, który wkrótce zszedł z boiska, a na jego miejsce w składzie pojawił się

Bahrudin Atajič. W 57. minucie zielono-biali wyrównali rezultat. Brazylijczykowi Elivelto nie bardzo mocnym strzałem zza pola karnego udało się skierować piłkę do siatki rywala.

Jednak wyniku, który dawał mistrzom Litwy awans do kolejnego etapu eliminacji, nie udało się zachować. W ostatniej doliczonej minucie, autor pierwszej bramki Marin Aničič zdobył dublet, po wykorzystaniu zamieszania w polu karnym wilnian. □

SPRINTEM

Marciniak sędzią meczu o Superpuchar

Dziewiątego sierpnia w Trondheim zostanie rozegrany mecz o Superpuchar Europy, w którym zagrają Sevilla FC i Real Madryt. Sędzią technicznym tego spotkania będzie Szymon Marciniak. Arbitr w ostatnim czasie prowadził trzy mecze mistrzostw Europy we Francji. Był również sędzią technicznym w dwóch meczach fazy pucharowej Euro.

Guardiola zarabia krocie

Josep Guardiola jest najlepiej zarabiającym piłkarskim trenerem na świecie — wynika z zestawienia przygotowanego przez brytyjskie media. Hiszpan w Manchesterze City, do którego przeniósł się z Bayernu Monachium tego lata, ma zarobić 15 mln funtów przez trzy sezony. Guardiola wyprzedza trenera lokalnego rywala Manchesteru United — Portugalczyka Jose Mourinho (4,6 mln funtów rocznie). Kolejne miejsca zajmują Zidane z Realu Madryt (3,2 mln) oraz Ancelotti, który zastąpił Guardiolo w Bayernie (3,0 mln).

Maruszewska trafiła oszczepem w... złoto

Złoty medal rekordem życiowym 57,59 m zdobyła Klaudia Maruszewska podczas lekkoatletycznych mistrzostw świata juniorów w Bydgoszczy. Dopiero w trzeciej serii Jo-Ane Van Dyk z Republiki Południowej Afryki zbliżyła się nieco do Polki i rezultatem 57,32 wywalczyła srebro. Brąz dla Turczynki Edy Tugsuz — 56,71.

Strony przygotował
Witold Janczys

Opinie czytelników z Internetu

W Krawczunach Polacy uczcili bohaterów Wileńszczyzny

Tadeusz, 14 July 2016 at 15:42

Tadeusz Sakowicz: „Stryjeczny brat mojej mamy Longin Wojciechowski „Ronin” dowódca 4 brygady AK brał udział w bitwie polsko-niemieckiej na Wileńszczyźnie Krawczuny – Nowosiołki, za co otrzymał od generała „Wilka” Virtuti Militari i awans na stopień kapitana. 17 lipca na odprawie we wsi Bogusze wraz z innymi oficerami AK został aresztowany i osadzony w więzieniu NKWD w Wilnie przy ul. Ofiarnej – torturowany dla wymuszenia zeznań jako najbliższy współpracownik „Łupaszki”, a następnie wraz z innymi przewieziony w 1945 do spektakru w Riazani,

gdzie 15.03.1946 roku ożenił się. 7 grudnia urodziła im się córka Bożena. Po zwolnieniu w 1948 r. urodził się syn Ziemowit. Zmarł 10.10.63 roku i został pochowany na Powązkach, manifestacyjnie żegnany przez byłych żołnierzy wileńskiej AK. W setną rocznicę urodzin za pomocą Facebooka odnalazłem jego dzieci Bożenę i Ziemowita Wojciechowskich.

Kapitan Longin „Ronin” urodził się 15. 03.1915 roku w Wilnie w Bołtupiu teraz ul. Pušyno kelias dom 14. Miał brata księdza Adama (proboszcz w Kluszczanach) i dwie siostry Bronisławę i Helę (obie w konspiracji, u jednej był magazyn broni

1943-44). W 1936 ukończył seminarium nauczycielskie w Wilnie i odbył podchorążówkę w 5 pp leg. W 1937-39 r. był w szkole oficerów pożarnictwa w Warszawie. Od sierpnia 1939 r. w Wilnie, aresztowany przez policję litewską w grudniu 1939 jako student USB i skazany do obozu ciężkiej pracy w Prowiniszkach. Z obozu zdołał uciec w wyniku objęcia władzy na Litwie przez Sowietów 1940 r. Działał w konspiracji, w 1942 u brata ks. Adama w Kluszczanach, jako komendant placówki AK, gdzie tworzył organizację terenową, od 1943 ponownie w Wilnie. 15.08.43 roku wyruszył z „Łupaszka” do bazy „Kmicica”. Od 09.1943 roku adiutant 5 brygady AK. W 03. 43 roku zostaje komendantem 4 br. AK „Narocz”, dowodząc nią w potyczkach pod Dawiczunami, Pohulanka, Bołosza, Czarunami, Santoka – Dryzylami oraz Krawczuny – Nowosiołki. Longin był bardzo dobrym, wspomina moja mama Jadwiga, bardzo ją żałował. W 1943 roku było ciężko, był głód i Longin zabrał ją ze sobą do Kluszczań do ks. Adama. Tam mama – u księdza – sa-

dziła w ogrodzie, piekła chleb, doglądała gospodarstwa. W nocy przychodzili partyzanci i ich karmiono. Pamięta, że w piwnicy zawsze było dużo jajek. W szkole w Kluszczanach była ukryta broń i gdy policja to wykryła, zaczęły się areszty. Mama ukryła się w piwnicy, a starszą siostrę Helę z córką Janiną schwymano. Później rodzice za złote pierścionki wykupili je z policji, a mama uciekła do Wilna.”

Brexit — co możemy stracić?

Tadeusz, 20 June 2016 at 10:22

Jeśli Amerykanie pozwolą, to Brytyjczycy opuszczą szeregi UE. Czy nie wiecie, kto w Europie za wszystkich decyduje? Wielki brat, który w danym wypadku jest przeciwny Brexitowi i ustami prezydenta Obamy powiadomił Wypiarzy o tym podczas ostatniej wizyty. Myślałem, że UE jest bardziej niezależnym tworem, a tu masz tobie: ulega Janke-som na każdym kroku – jak w sprawie umowy o wolnym handlu, „wschodniej szpicy”, tak i w sprawach wewnątrz europejskich. Zaczekajmy kilka dni i otrzymamy odpowiedź na pytanie referendum w Wielkiej Brytanii: tak czy nie?

Tadeusz, 24 June 2016 at 06:53

Jak i było do przewidzenia, że 52 proc. Brytyjczyków przegłosowało za pozostaniem w UE. Nabijali sobie cenę? Częściowo tak, ale nie obeszło się bez nacisków z zewnątrz.

Tadeusz, 26 June 2016 at 19:11

Gratuluję Brytyjczykom, bo mają prawo bronić się przeciwko napływowi imigrantów, którzy ze swej strony nie chcą ich widzieć (imigrantów) i bzdurzą o czystych etnicznie narodowych państwach. Biegu czasu nie da się zatrzymać. □

Internetowy sondaż “Kuriera Wileńskiego”

Czy wzrost minimalnej płacy na Litwie poprawi sytuację niezamożnych obywateli?

Nie

100%

Tak

0%

Nie mam zdania

0%

Od cesarstwa do Unii

Dorota Narwojsz, uczennica Szkoły Podstawowej w Kiwizskach w czasie wakacji miała okazję zrealizować nagrodę, jaką wywalczyła w Międzynarodowym Konkursie Historycznym. Uczestniczyła w tygodniowej wycieczce do miast związanych z historią europejskiej integracji. Wyjazd był nagrodą główną w II Konkursie Historycznym o Powstaniu Warszawskim, jaki zorganizował Klub Gazety Polskiej w Kobyłce jesienią ubiegłego roku. Do konkursu zgłoszono aż 350 prac, z tego tylko jedną z Wileńszczyzny, autorstwa Doroty Narwojsz.

Zdobyła ona I nagrodę w kategorii praca pisemna na temat: „Dzieci w Powstaniu Warszawskim”.

Uczennica z Wileńszczyzny opisała historię Powstania Warszawskiego, losy jego najmłodszych bohaterów, wreszcie – dzieliła się własnymi przemyśleniami.

Na wyjazd trzeba była trochę poczekać. Nagroda zdobyta na początku listopada została zrealizowana w czerwcu. W międzyczasie zdecydowanie wzrosła świadomość zagrożenia terrorystycznego w związku zwłaszcza z marcowymi zamachami w samej Brukseli, w których zginęły 32 osoby. Odczuli to także organizatorzy konkursu.

„Łącznie dla laureatów wszystkich konkursów, jakie organizowaliśmy w tym roku, mieliśmy pięć miejsc na wyjazdy do Brukseli – mówi Bogdan Grzenkiewicz. – Niestety, po informacjach o kolejnych zamachach 3 osoby zrezygnowały. Rodzice po prostu boją się puszczać dzieci na takie wyjazdy, co jest oczywiście zrozumiałe”.

Dorota postanowiła jednak jechać. „Żałowałabym, gdybym zrezygnowała z tej nagrody – mówiła po powrocie do Wilna. – Wyjazd był bardzo bogaty i w ciągu tygodnia bardzo dużo zobaczyłam”.

Rzeczywiście plan wyjazdu

Anna Wysocka

był bardzo zachęcający. Uczestnicy wyjazdu – łącznie grupa 50 osób (wśród nich ok. 20 osobowa grupa młodzieży), które brały udział w wyjeździe na zaproszenie europoła Zdzisława Krasnodębskiego – mieli zwiedzić nie tylko Brukselę i Parlament Europejski, ale też wiele innych miejsc, szczególnie ważnych dla historii integracji europejskiej.

W czasie całej wycieczki głównym miejscem noclegowym był Polski Ośrodek Wakacyjny w Comblain-la-Tour w Ardenach. Pięknie położony budynek to stary hotel, który w latach 60. Polska Macierz Szkolna w Belgii kupiła przede wszystkim ze składek polskich górników. Dziś jest on miejscem spotkań i wypoczynku Polaków z Belgii, a także innych części świata. Już

samo położenie ośrodka w pięknym otoczeniu przyrody było jednym z niewątpliwych atutów wyjazdu.

Najważniejszym punktem wycieczki była oczywiście wizyta w Parlamencie Europejskim i spotkanie z europosem Zbigniewem Krasnodębskim.

Odbyło się ono na dzień przed brytyjskim referendum na temat opuszczenia Unii, nic więc dziwnego, że właśnie Brexit był głównym tematem rozmów i pytań młodych ludzi.

Trzeba przyznać, że Bruksela przywitała odwiedzających bardzo gościnnie. Tuż obok Europarlamentu odbywało się właśnie święto, w czasie którego każdy z krajów członkowskich UE częstował swoimi potrawami i prezentował folklor.

Na polskim stoisku najbardziej poszukiwanym daniem był bigos, natomiast na litewskim największym powodzeniem cieszyły się różnego rodzaju sery. Potem przyszedł czas na zwiedzanie Brukseli, a zwłaszcza jej starówki z jednym z najpiękniejszych w Europie rynków.

Następnego dnia uczestnicy wyjazdu mieli odwiedzić aż trzy kraje. Wyprawę rozpoczęto od Banneux – sanktuarium maryjnego w Belgii. Następnym punktem był Trewir – prawdopodob-

nie najstarsze niemieckie miasto, założone jeszcze w I w. p.n.e. przez Rzymian, które w czasach Konstantyna Wielkiego stało się stolicą Galii – jednej z czterech prefektur Cesarstwa.

Tego samego dnia, późnym popołudniem wycieczka dojechała do Luksemburga – najmniejszego a przy tym prawdopodobnie najbogatszego z państw członkowskich UE. W pięknie położonej stolicy księstwa mieści się także wiele unijnych instytucji, jak Sekretariat Parlamentu Europejskiego, Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Europejski Bank Inwestycyjny.

W kolejnym dniu uczestników wycieczki czekało jeszcze zwiedzanie miasta o kluczowym znaczeniu dla historii średnio-wiecznej Europy – Akwizgranu, który na swoją stolicę wybrał odnowiciel Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie, Karol Wielki. Właśnie tam, w katedrze znajduje się grób cesarza, tam także odbyła się koronacja Ottona I i aż 31 królów Niemiec.

Ostatnim punktem wycieczki, realizowanym już w drodze powrotnej, był Berlin. W czasie zwiedzania miasta główny akcent położono na historię XX w. i podział Niemiec.

Anna Wysocka

Bruksela przywitała odwiedzających bardzo gościnnie. W czasie festynu każdy z krajów członkowskich UE częstował swoimi potrawami i prezentował folklor

Fot. autorka

O TYM WARTO
WIEDZIEĆ

Identyczne trojaczki

Kimberly i Gavin Fradel powitali niedawno na świecie trojaczki jednojajowe. Wszystkie trzy dziewczynki są identyczne.

To przypadek jeden na milion. Grace, Stella i Emily urodziły się w maju i są praktycznie nie do odróżnienia. Rodzice malują więc im paznokcie – każdej na inny kolor, by móc je rozpoznawać.

„Ustąp dla ciężarnej”

„Stand up for the pregnant” to seria plakatów namawiająca do okazania wsparcia ciężarnym w środkach komunikacji miejskiej. Powstała w Chinach, jednak porusza kwestię, ważną dla przyszłych mam na całym świecie.

Pomysł opiera się na prostym porównaniu – ciężarnej z innym pasażerem. Kto powinien korzystać z miejsca siedzącego? Przyszła matka nosząca w łonie dziecko czy młodzieniec, który za bardzo się objadł? „Ustąp miejsca komuś, kto nosi coś ważniejszego” – głosi hasło kampanii.

Więzy krwi

Badania DNA pozwalają ustalić nie tylko ojcostwo, ale też sprawdzić czy np. dziadkowie i wnuki są ze sobą spokrewnieni, czy w żyłach rodzeństwa faktycznie „płyne ta sama krew” lub czy odnaleziona po latach kobieta jest naprawdę matką danego dziecka.

Testy genetyczne rozstrzygają wiele spornych spraw spadkowych oraz umożliwiają ponowne połączenie zerwanych więzi rodzinnych.

Dyskusja o wychowaniu
bezstresowym

Wystarczy spędzić trochę czasu w dowolnym supermarkecie, aby przekonać się, że nadal wielu młodych rodziców wyznaje ideę bezstresowego wychowania i pozwala swoim dzieciom praktycznie na wszystko. Dorosli starają się być dla dziecka partnerami, „kumplami”, a gdy dziecko źle się zachowuje, najczęściej nie reagują. Swoje stanowisko tłumaczą tym, że dziecko jest jeszcze małe i z wielu rzeczy wyrośnie. Są również przekonani, że dzięki takiemu postępowaniu ich dzieci będą miały poczucie własnej wartości i bez problemów będą radzić sobie w dorosłym życiu.

W latach 70. i 80. ubiegłego stulecia w krajach skandynawskich pojawiła się bardzo popularna idea bezstresowego wychowania.

Do Polski i na Litwę trafiła ona pod koniec lat 90. i mimo że od tego momentu upłynęło już ponad dwadzieścia lat, rodzice małych dzieci w rozmowach

Brak ustalonych zasad powoduje dezorientację dziecka

z pedagogami odwołują się do jej założeń. Idea ta charakteryzuje się całkowitym zakazem karania dzieci, a wymagania co do poprawnego zachowania się dzieci są minimalne. Według specjalistów z krajów skandynawskich brak ustalonych zasad postępowania, konsekwentnego ich przestrzegania, niestawianie granic między tym, co wolno, a czego nie, już doprowadziły do pojawienia się pokolenia egoistycznych, niezaradnych i konsumpcyjnie nastawionych

do życia młodych ludzi. Problem wynikał z tego, że wielu młodych rodziców nie do końca rozumiało i obecnie rozumie zasady bezstresowego wychowania. Doświadczenia państw skandynawskich wskazują na to, że dzieci, które nie mają właściwych i konkretnych wzorców, wymodelowanych zachowań, ustalonych granic, nie znają zakazów i nakazów, tracą orientację w tym, co jest dobre, a co złe i nie potrafią wybrać dobra. Po latach pozwalania dzieciom na wszystko, skandynawscy rodzice wracają do tradycyjnych sposobów wychowywania dzieci.

W relacjach dorosłego z dzieckiem muszą być wyznaczone granice i stawiane wymagania. Dzięki ich egzekwowaniu dzieci uczą się odpowiedzialności za to, co robią i jak się zachowują, a także relacji i zasad współżycia z innymi. Dyscyplina nie jest skierowana przeciwko dzieciom, ale przeciwko ich niewłaściwemu zachowaniu.

str. 13 >>

LISTA ZASAD W POSTĘPOWANIU Z DZIECKIEM

1. Wiek dziecka nie może być usprawiedliwieniem jego złego zachowania. Małe dzieci uczą się właściwego zachowania poprzez doświadczenie, a nie tylko poprzez to, co słyszą. Dlatego bez względu na wiek testują ustalone przez dorosłych granice, próbując w ten sposób dowiedzieć się, jakimi prawami rządzi się otaczająca je rzeczywistość.
2. Wszystkie dzieci próbują wymuszać na dorosłych różne rzeczy płaczem i krzykiem. Zwracając im uwagę na niewłaściwe zachowanie, zawsze należy mówić spokojnym, opanowanym głosem. Nie trzeba krzyczeć, bo dziecko w naturalny sposób będzie starało się dorosłego przekrzyknąć. Tylko spokojne mówienie pozwoli mu skupić się na tym, co dorosły mówi.
3. Zwracając uwagę dziecku, należy się posługiwać prostym słownictwem i mówić krótkimi zdaniem. Dopiero wtedy to, o czym mówi dorosły, będzie dziecku zrozumiałe.
4. Jak najwcześniej, bo już ok. drugiego roku życia dorosły może ustalić dziecku granice, których nie wolno przekraczać. Nie należy pytać dziecka „czy to zrobisz?”, lecz stanowczym głosem powiedzieć: masz to zrobić.
5. Gdy dorosły popełni błąd, powinien się do niego przyznać i uznać rację dziecka. Wówczas nabierze ono przekonania, że dorosły jest sprawiedliwy.
6. Dorosły musi być konsekwentny w postępowaniu z dzieckiem wtedy, gdy:
  - nakłada na dziecko karę (nie należy jej zapowiadać ani odraczać, lecz wykonać);
  - składa obietnicę (zawsze należy dotrzymać słowa). Konsekwentne postępowanie dorosłego daje dziecku poczucie bezpieczeństwa i przyczynia się do budowania jego autorytetu.
7. Dyscyplinę stosuje się głównie po to, aby nauczyć dziecko poprawnego zachowania, a nie po to, aby je ukarać. Jeżeli kara jest konieczna, to najlepiej, gdyby spośród zaproponowanych przez dorosłego kar dziecko wybrało ją sobie samo.

Bałtyk – same korzyści

Ostatnio wiele firm turystycznych zachęca rodziny do zagranicznych wояży, proponując nawet bardzo atrakcyjne ceny, ale my wybieramy się nad rodzimy, choć drogi Bałtyk. To najlepsze miejsce pod słońcem, prawdziwa wyprawa po zdrowie i jod. Gdyby dzieci mogły głosować, gdzie wyjechać na wakacje, na pewno zdecydowana większość wybrałaby morze. Plaża to przecież wymarzona piaskownica, w której można do woli się bawić, przewracać, turlać, kopać doły, budować tamy. Czyli nareszcie robić wszystko to, co się chce, i nikomu to nie przeszkadza!

Wyjazd nad morze to... przyjazd po zdrowie! Dziecko, bawiąc się na plaży, wdycha powietrze przesycone składnikami wody morskiej, w którym są mikroskopijne kryształki soli, jod, brom, wapń i magnez. Te pierwiastki leczą katar, łagodzą też stany zapalne w oskrzelach, alergię, astmę.

Aerozol morski powstaje nad każdym morzem, ale nad Bałtykiem (podobnie jak nad innymi morzami północnymi) jest go więcej niż nad Śródziemnym albo Czarnym. Przyczyna? Większa prędkość wiatru nad Bałtykiem i wyższe fale (a to właśnie ich rozbijanie się o brzeg powoduje

mgiełkę zdrowotnego morskogo aerozolu).

Minusem Bałtyku jest niepewna pogoda. Nie ma żadnej gwarancji, że w lipcu i sierpniu będzie ładnie. Może więc się zdarzyć, że cały urlop spędzicie w swetrze, schowani za wdmą! Czasem nawet w sierpniu na Bałtyku występują silne sztormy. Dlatego koniecznie na letni wyjazd zabierzcie płaszcz przeciwdeszczowy i kurtkę zarówno dla siebie, jak i dla dzieci.

Nie martw się, jeśli trafisz nad Bałtykiem na fatalną, wietrzną i sztormową pogodę. Wtedy właśnie w powietrzu jest najwięcej cennych pierwiastków, w tym jodu. Im silniejszy wiatr, im wyższe morskie bałwany, tym lepiej. Nie

pakuj więc walizek i nie wracajcie do domu, tylko ciepło ubierz malca i idźcie na plażę. Załóż szkrabowi ortalion i nieprzemakalne buty. Często sprawdzaj, czy nie jest mu zbyt ciepło. Niemowlę koniecznie schowaj przed wiatrem pod budką wózka.

Starszemu dziecku wietrzna pogoda wcale nie przeszkadza. I tak chce się chlapać w morzu, nawet jeśli woda jest chłodna. Nie zabraniaj mu tego, świetnie się będzie przy tym hartować.

Wyjazd nad Bałtyk polecany jest wszystkim dzieciom, a już szczególnie chorowitym i alergikom. Jeśli masz taką możliwość, niech dzieci spędzą tu miesiąc (z tobą, tatą, babcią). Zobaczysz efekt jesienia! ☐

Wyjazd nad morze to... przyjazd po zdrowie!

Fot. archiwum

ze str. 12 >>Dyskusja o wychowaniu bezstresowym

Jeżeli małe dziecko źle się zachowuje, to dorosły powinien starać się zrozumieć, dlaczego tak postąpiło. Należy też pamiętać, że im młodsze dziecko, tym częściej trzeba mu wszystko tłumaczyć, nawet po kilka razy. Gdy dziecko uderzyło kolegę, to nie trzeba mówić: nie wolno, tak się nie robi, źle się zachowałeś, tylko należy wytłumaczyć, że koleżkę to bardzo bolało.

Dobrze jest też przypomnieć dziecku sytuację, w której z tego samego powodu ono płaka-

ło. Nie wolno być pobłażliwym ani obojętnym wobec złego zachowania, bo to daje dziecku przewagę nad dorosłym i pewne jest, że przy najbliższej okazji ponownie źle się zachowa.

Rola dorosłego polega na podejmowaniu działań zmierzających do zmiany zachowania poprzez werbalizowanie swoich oczekiwań, stawianie granic, ponoszenie przez dziecko konsekwencji w przypadku ich przekroczenia, a także udzielanie pomocy w wyciągnięciu wnio-

sków i naprawieniu szkody. Według psychologów, droga do odnoszenia sukcesów to dyscyplina, a więc umowy, nakazy i zakazy. Pomagają one dziecku w osiągnięciu samodyscypliny, uczyć wytrwałości oraz cierpliwości w dążeniu do osiągnięcia celu. Akceptowanie potrzeb (uczuć) dziecka, wiara w jego możliwości (zdolności), dostrzeganie i wzmacnianie jego starań i mówienie mu o tym uczy poczucia własnej wartości, a także rozwiązywania problemów. ☐

O TYM WARTO WIEDZIEĆ

Uciekinierzy

Liczba zaginięć dzieci w Polsce od początku roku przekroczyła 6 600. Oznacza to, że każdego dnia dochodzi do zaginięcia kilkudziesięciu nieletnich osób. Większość z nich to młodzież między 13 a 17 rokiem życia. Uciekają z domu, bo czują się niepotrzebne, nierozumiane czy cierpią z powodu nieszczerliwej miłości.

Bycie samotną matką szkodzi zdrowiu

Do takich wniosków doszli naukowcy. Okazuje się, że kobiety, które samodzielnie wychowują dzieci, są bardziej narażone na choroby serca oraz udar mózgu. Na Uniwersytecie Medycznym w Rotterdamie przeprowadzono badania na 17 tys. kobiet z Europy i Stanów Zjednoczonych. Po analizie wyników badacze odkryli, że samotne matki są o 40 proc. bardziej narażone na choroby serca i aż o 74 proc. na udar mózgu w stosunku do mężatek.

Co powoduje zespół Downa?

Zespół Downa jest wynikiem obecności dodatkowego chromosomu 21 lub jego części, nie zależy od płci, rasy czy środowiska. Przyczyną zwiększenia ryzyka wystąpienia zespołu Downa może być zaburzenie przyswajania kwasu foliowego, spowodowane przez mutację C677T genu MTHFR. Tym kobietom zaleca się przyjmowanie zmetylowanej wersji kwasu foliowego nawet 3 miesiące przed ciążą.

Strony przygotowała
Alina Sobolewska

LEKI Z BOŻEJ
APTEKI

Grzyby służą zdrowiu

Pogłó-
ski jakoby
grzyby były
bezwarto-
ściowym
poślikiem

prawdą już nie jest, o tym coraz częściej przekonują dietetycy i lekarze. Grzyby nie bez powodu określane są mianem „leśnego mięsa”, ponieważ ich sucha masa składa się wyłącznie z białka, którego ilość zależy od wieku i gatunku grzyba.

Właściwości lecznicze
borowika szlachetnego

Borowik ma wysoką zawartość wody, więc jego wartość energetyczna jest niska (50-70 kcal/100 g). Borowik szlachetny jest bogatym źródłem białka (28-33 g/100 g suchej masy), żelaza, magnezu, fosforu oraz witamin B2, B3 i C. W owocnikach borowika naukowcy stwierdzili występowanie 8 aminokwasów egzogennych. Zawiera także węglowodany i składniki mineralne (fosfor i potas). Borowik szlachetny jest także źródłem zdrowych tłuszczów – 30 proc. całkowitej zawartości w owocnikach borowika stanowią wielonienasycone kwasy tłuszczowe.

Grzyby kontra rak

W składzie chemicznym bocznika, borowika, pieczarki stwierdzono obecność betaglukanu. Jest to substancja bioaktywna o właściwościach przeciwutleniających, pobudzająca pracę układu immunologicznego. Zwiększa ona również produkcję białych ciałek krwi w szpiku kostnym i neutralizuje wolne rodniki. Naukowcy twierdzą, że zawarta w boczniku substancja aktywna – pleuran, może zmniejszać guzy nowotworowe.

Stronę przygotowała
Honorata Adamowicz

Właściwości czarnej porzeczki

Chociaż porzeczki w stanie dzikim rosły od niepamiętnych czasów niemal na całym świecie, spożywane są dopiero od połowy XVI w. Sok z porzeczki polecany był wówczas jako lek na „żołądek, gorączkę i pragnienie”.

Ale dopiero od niedawna, bo od kilkudziesięciu lat poznano się na niej gruntownie i wtedy porzeczka czarna nabrała niezwykłego znaczenia. A owoc to naprawdę niezwykły. Owoce czarnej porzeczki to najwspanialsze źródło niemal wszystkich niezbędnych do dobrego funkcjonowania organizmu witamin, a przede wszystkim jedno z najbogatszych źródeł witaminy C. Jest jej w owocach średnio 200 mg% (od 50 do nawet 400 mg% zależnie od klimatu – im cieplejsze lato, tym więcej), czyli 100 g owoców dostarcza 4 razy więcej witaminy C niż wynosi norma dla dorosłych.

Co więcej, witaminie C towarzyszy w czarnej porzeczce witamina P (rutyna), której również jest wyjątkowo dużo, bo przeciętnie 500 mg%.

Towarzystwo witaminy P jest tak ważne, gdyż ułatwia ona przyswajanie witaminy C. Dlatego spożycie owoców czarnej porzeczki lepiej skutkuje niż łkanie tabletek z witaminą C.

Jakby tego było mało, witamina C występuje w owocach czarnej porzeczki w trwałych związkach, dlatego zachowuje się także w przetworach. Czarna porzeczka to również źródło witamin z grupy B, prowitaminy A, biotyny i kwasu foliowego oraz wielu soli mineralnych, w tym szczególnie potasu, żelaza, wapnia, magnezu oraz rzadkich mikroelementów, takich jak mangan, bor i jod. A ponadto owoce czarnej porzeczki to cenne kwasy organiczne, pektyny, olejki eteryczne, garbniki oraz przeciwnowotworowy karotenoid luteina. Żelazo, będące jednym z ich składników, poprawia sprawność fizyczną, zwiększa możliwości koncentracji i sprawności umysłowej oraz odporność na przeziębienia i infekcje, poprawia również rytm pracy

serca oraz zdolności krwiotwórcze naszego organizmu. Wysoka zawartość karotenu sprawia, że porzeczki przyczyniają się do ochrony przed wszechobecnymi w naszym otoczeniu drobnoustrojami, działając silnie antyoksydacyjnie. Substancja ta wpływa korzystnie nie tylko na funkcjonowanie systemu immunologicznego, lecz również poprawia wzrok.

Owoce czarnej porzeczki oczyszczają organizm z toksyn, wspomagają leczenie wątroby i nerek. Kwasy owocowe korzystnie wpływają na procesy gnilne, zawarta w nich tanina działa przeciwzapalnie. Ze względu na bogactwo bakteriobójczych fitoncydów, owoce czarnej porzeczki hamują rozwój bakte-

krzepliwości, anemii, awitaminozie, zmniejsza ryzyko poronienia, zapobiega zakażeniu, zapaleniu pęcherza i nerek. Olejki eteryczne pobudzają apetyt i wspomagają wydzielanie soków trawienych, więc polecane szczególnie osobom w podeszłym wieku. Zaleca się również spożywanie czarnych porzeczki po kuracji antybiotykowej, gdy organizm jest wyjąłowany. Do tego zwalczają dolegliwości reumatyczne i artretyczne.

Owoce czarnej porzeczki to również dobry lek podczas stanów zapalnych jamy ustnej, anginy, na chrypkę, kaszel i podczas chorób reumatycznych oraz kamicy moczowej. Poprawia sprawność fizyczną, zwiększa możliwość koncentracji i spraw-

Czarna porzeczka może łagodzić stany zapalne towarzyszące atakom astmy

Fot. archiwum

ności umysłowej oraz odporność na przeziębienia, infekcje. Czarna porzeczka może łagodzić stany zapalne towarzyszące atakom astmy. Naukowcy z Nowej Zelandii odkryli, jaka substancja zawarta w tym owocu ma tak pozytywne działanie. Chodzi o epigalokatechinę – bardzo silny przeciwutleniacz. Substancja ta zmniejsza objawy zapalne, a także ogranicza powstawanie stanów zapalnych i wspomaga układ immunologiczny przy walce z nimi.

Stosuje się ją przy niskiej

	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej.
6.05	Dzień dobry, Litwo.
9.15	S. anim.
10.05	S. "Akademia tańca 2".
10.35	S. "Jessica Fletcher 2".
11.25	S. "Big Greg 3".
12.15	Podróże z "Detektywami historii".
13.10	Spytajcie lekarza.
14.00	Wiadomości.
14.15	Dzień dobry, Litwo.
15.00	Wiadomości.
15.10	S. "Krewni po 20 latach".
16.00	S. "Stary".
17.05	Telegra.
17.35	Narodowa Służba Poszukiwawcza.
18.30	Dzisiaj.
19.00	Pytanko.lt.
19.30	Emigranci.
20.25	Loteria "Keno Loto".
20.30	Panorama.
20.59	Loteria "Jega".
21.00	Dajmy czadu!
22.35	Wiadomości w skrócie.
22.40	"Żołnierze zorzy" thriller fantast.
0.15	Wiadomości w skrócie.
0.20	S. "Stary".

6.25	Program
6.30	S. anim.
7.50	S. "Walker, strażnik Teksasu".
9.50	24 godziny.
11.50	Program humor.
12.45	S. anim.
13.35	S. "Książę marzeń".
14.05	S. "Biedna bogaczka".
16.30	Dobry wieczór, Litwo.
17.25	24 godziny.
18.30	Wiadomości.
19.30	"Akademia policji 2" komedia.
21.10	"Powrót różowej

23.25	pantery" komedia.
23.25	"Sprawca Zero" thriller krym.
1.20	"Nora" thriller akcji.

6.00	Hymn Republiki Litewskiej.
6.05	S. "Grzeszna miłość".
6.45	Międzynarodowe zawody w koszykówce mężczyzn.
8.20	Znaki czasu.
8.50	S. dok.
9.15	Dzień dobry, Litwo.
12.10	Jubileuszowy koncert V. Noreiki.
13.10	S. "Big Greg 3".
14.05	S. dok.
14.35	ARTi.
15.05	S. anim.
15.55	S. "Akademia tańca".
16.20	"Dainu dainele 2016".
18.00	Dzieci Tysiąclecia Litwy.
18.55	Program muz.
20.30	S. "Jessica Fletcher 2".
21.20	Wielka Litwa.
21.50	Teraz na świecie.
22.20	"Dwa życia" dramat.
0.00	Nocny ekspres.
0.30	Gwiazdy muzyki światowej.

6.10	Telesklep.
6.25	S. anim.
8.25	S. "Lato w Naisiach".
8.55	W. "W wirze miłości".
10.00	Pomoc TV.
12.00	S. "Swatowie".
13.00	S. anim.
14.30	S. "Mała narzeczona".
15.30	S. "Namiętność i władza".
16.30	Pomoc TV.
18.30	Wiadomości.
19.30	"Mulan" anim.
21.10	"Długo i szczęśliwie. Historia

Kopciuszka"	komedia romant.
23.40	Realne show.
0.10	"Miasto aniołów" dramat fantast.
2.20	"Wielkie wesele" komedia.

6.55	S. "Powrót Muchtara".
7.55	S. "Taka robota I".
8.50	S. "Dziki IV".
10.45	S. "Ulice rozbitych latarni 12".
11.45	S. "Sprawdzenie prokuratora".
12.55	S. "Powrót Muchtara".
13.55	S. "Diagnoza - morderstwo".
14.50	S. "Taka robota I".
15.50	S. "Sprawdzenie prokuratorów".
17.00	S. "Powrót Muchtara".
18.00	Dzień info.
18.30	Zapasy zawodowców świata.
19.30	Amerykańskie zapasy.
21.30	"Pociąg śmierci" thriller akcji.
23.20	"Krzyż" akcji.
1.10	Mistyczne historie.
2.00	S. "Domek z kart".

6.35	Program.
6.39	Telesklep.
6.55	Reporter.
7.50	S. "80-te".
8.20	S. "Lekarz kobiet".
9.20	S. "Ślad".
10.20	S. "Płatynowa gorączka".
11.25	S. "Delta".
12.30	S. "Patrol miasteczka".
13.30	S. dok. "Niezrównane zwierzęta".
14.40	Telesklep.
14.55	S. "Ślad".
16.00	Wiadomości.
16.25	Dla ogrodników -amatorów.
17.00	S. "Lekarz kobiet".
18.00	Reporter.
18.55	S. "Delta".
20.00	Reporter

205 S.	"Leningrad. Powojenne ulice".
22.30	Reporter.
23.00	"Nietoperze" grozy.
1.05	"Kasa z biletami" komedia.

6.45	Telesklep.
7.00	S. "Wszystko według prawa".
8.00	S. "Medicopter".
9.00	Show śmiesznych sytuacji.
9.30	S. "Cobra 11".
10.30	S. "CSI: Miami".
11.30	S. "Rezydenci".
12.30	S. "Ostatni z mężczyzn".
13.30	S. "Univer".
14.30	Telesklep.
15.00	S. "Medicopter".
16.00	S. "Hawaje 5.0".
17.00	ENEOS 1006 km kwalifikacja wyścigów.
18.00	S. "Piękna i Bestia".
19.00	S. "CSI: Miami".
20.00	S. "Univer".
21.00	Gliny.
21.30	Wiadomości.
22.30	"Kryjówka" thriller.
0.35	"Nieśmiertelni" dramat akcji.

6.20	Telesklep.
6.50	"Doktor Oz".
7.45	S. anim.
9.05	S. "Żonaty i z dziećmi".
10.00	"Świat ogrodników".
10.35	S. "Eliza".
11.35	S. "Wspaniały wiek".
13.30	Realna dokumentalistyka.
14.35	S. "Ekspert Jordan IV".
15.35	S. "Mentalista".
16.30	S. "Światło mego życia".
17.50	S. "Serduszko moje".
18.55	S. "Tajemnica Starego Mostu".
20.05	S. "CSI: NY".
21.00	S. "Przestępstwo I".

23.05	"Wiercipięty" dramat.
0.40	S. "Karadayi III".

6.30	Telezakupy.
7.00	S. "Tysiąc i jedna noc".
7.55	Natura w Jedyńce.
9.00	Wiadomości.
9.15	Polityka przy kawie.
9.30	Jak to działa?
10.00	S. "Blondynka".
12.00	S. "Wspaniałe stulecie".
13.00	Wiadomości.
13.10	Agrobiznes.
13.35	Agropogoda.
13.50	Natura w Jedyńce.
15.00	S. "Tysiąc i jedna noc".
16.00	Wiadomości.
16.30	Studio Światowych Dni Młodzieży.
16.45	Czekamy na Światowe Dni Młodzieży.
16.55	Skoki narciarskie.
18.00	Telexpress.
18.25	Film dok.
19.25	S. "Wspaniałe stulecie".
20.30	Wiadomości.
21.25	Studio Światowych Dni Młodzieży.
21.35	S. "Zagadka Hotelu Grand".
22.35	"Vera Cruz" western.
00.20	S. "Zemsta".

8.35	Afisz kulturalny.
8.50	Kultura fizyczna.
9.00	Studio Kultura.
9.15	Informacje kulturalne ekstra.
9.35	Rozmowa.
10.10	Cykl dok.
10.45	"Mamo, Kocham cię" dramat krym.
12.25	"Cudze szczęście" film obycz.
14.05	Program publ.
15.10	Informacje kulturalne ekstra.
15.35	Legendy muzyki

polskiej XX wieku.
16.50 "Skrzydła"
film TVP.
17.45 "Tak spędziłem
koniec świata"
dramat.
19.40 Świat
w dokumencie.
20.40 Studio Kultura.
21.00 Informacje
kulturalne.
21.25 "Tokijska
opowieść"
film obycz.
23.55 Informacje
kulturalne.
00.20 "Dekameron"
film obycz.

7.05 S. "Ojciec Mateusz".
8.00 Wspólna droga.
8.30 S. anim.
9.00 Pytanie na
śniadanie.
Panorama.
11.55 Krótka historia.
12.05 Polonia 24.
12.35 Halo Polonia..
13.35 Wiadomości.
13.50 S. "Na sygnale".
14.25 S. "M jak miłość".
15.25 S. "Paradoks".
16.10 Felieton.
16.20 Studio Wschód.
16.50 Lato z radiem
2016 w TVP.
17.50 KabareTOP.
18.20 Krótka historia.
18.30 Teleexpress.
18.50 Akcja Wakacje.
19.25 Sonda 2.
19.55 S. "Na sygnale".
20.25 Przygody Smoka
Pola.
20.45 Dobranocka.
21.00 Wiadomości.
21.50 S. "Na dobre
i na złe".
22.50 Polonia 24.
23.20 Halo Polonia.
00.25 S. "Z biegiem lat,
z biegiem dni".

9.00 Informacje dnia.
9.15 "Polski punkt
widzenia".
9.40 Słowo Życia.
9.45 S. anim. "Moja
katolicka
rodzina".

10.10 "Z wędką nad
wodę w Polskę i
świat".
10.35 Święty na każdy
dzień.
10.40 "Bezpieczna
podróż".
10.45 "Duc in altum".
11.00 Informacje dnia.
11.15 Rozmowy
niedokończone.
12.25 S. anim.
"Opowieść
Wiecznie Żywa".
12.30 "Boliwia" (4)
reportaż.
13.00 Modlitwa
"Anioł Pański".
13.03 Informacja dnia
(na żywo).
13.20 "Fircyk w
zalotach"
spektakl.
14.35 "Kierunek
przyłądki"
film dok.
14.50 Święty
na każdy dzień.
15.00 "Misjonarz"
film dok.
15.55 Słowo Życia.
16.00 Koronka do
Miłosierdzia
Bożego.
16.20 "Mocni w wierze".
16.50 "Pytasz i wiesz".
17.00 Informacje dnia.
17.15 O Funduszach
Unii Europejskiej,
czyli jak być
skutecznym?..
18.00 "Na tropie".
18.30 "Okiem kamery".
19.00 Modlitwa
"Anioł Pański".
19.05 Informacje dnia.
19.15 Westerplatte
Młodych.
19.55 "Niedziela".
20.00 Warto zauważyć...
20.30 "Magazyn
przyrodniczy".
21.00 Informacje dnia
(wydanie główne).
21.20 Modlitwa
różańcowa.
21.50 S. anim.
"Opowieść
Wiecznie Żywa".
22.00 Apel Jasnogórski.
22.20 Informacje dnia.
22.40 "Polski punkt
widzenia".
23.00 S. "Głos serca".
00.20 "W służbie

Sercu Jezusowemu
- ks. Sebastian
Pelczar" film dok.

6.00 "EURONEWS".
6.30 Wiadomości.
6.35 Klub dziecięcy.
7.00 Dzień dobry.
9.00 Wiadomości.
9.30 Dzień dobry.
11.05 Żyj zdrowiej!
12.00 Wiadomości.
12.20 "To ja".
12.50 Razem
ze wszystkimi.
13.50 Modny wyrok.
15.10 Męskie. Żeńskie.
17.00 Wiadomości.
17.55 Pobierzmy się.
19.00 S. "Szamanka".
20.00 Czas.
20.32 Pole cudów.
21.40 Trzy akordy.
23.50 "Gorzko, gorzko
2!" komedia.
1.25 "EURONEWS".
1.55 "Moje łagodne
i miłe zwierzę"
film fab.

6.00, 9.00, 11.00, 13.00,
16.00, 18.00, 20.30
Nasze wiadomości.
6.05 Nasz poranek.
9.05 Życ jest wspaniałe!
10.25 Kontrolny
zakup.
11.05, 12.20, 13.05,
16.15, 16.20, 18.15,
21.00, 0.40 Wiadomości
sportowe.
11.10 Modny wyrok.
12.20 To ja.
13.10 Męskie.
Żeńskie.
15.00 Oko w oko ze
wszystkimi.
16.20 "Dzieci
poniedziałku"
film fab.
18.20 S. "Córeczki
taty".
18.55 Pole cudów.
20.00 Czas.
21.05 Trzy akordy.
23.00 "Wieśniacy
w Beverly Hills"
film fab.
1.20 Nocne
wiadomości.

6.00 Dzisiaj.
6.10 "Nowy poranek".
8.10 S. "Powrót
Muchtara-2".
10.00, 13.00, 16.00,
19.00 Dzisiaj.
10.20 S. "Moskwa.
Okręg centralny".
12.00 Sąd przysięgłych.
13.20 Niezwykły
przypadek.
13.50 S. "Sprawdzenie
prokuratorów".
15.00 S. "Znaki losu-3".
16.20 S. "Złota rezerwa".
18.00 S. "Prawa ulicy".
19.35 S. "Gra z
ogniem".
23.20 S.
"Uprawomocniony
ment-6".

5.00 "Lecę do burzy"
film fab.
6.30 S. "Człowiek z
wysypiska".
8.00 "Sokrates"
film fab.
10.00 "Biały Bim
Czarne ucho"
film fab.
12.00 "Sentymentalny
romans" film fab.
14.00 "Święto św.
Jerzego" film fab.
15.30 "W tym kraju"
film fab.
17.00 "Ja doczekam się
was" film fab.
18.30 S. "Człowiek z
wysypiska".
20.00 "Błędy młodości"
film fab.
22.00 "Czas przeszedł"
film fab.
0.00 "Stambulski
tranzyt" film fab.

6.20 "Walka.
Puszkina-
Lermontow"
dramat fantast.
8.50 "Więzień starej
zagrody" romant.
10.40 "Rozwód
z własnej woli"

komedia romant.
12.25 "Hotel "Przy
zaginionym
alpinistach" krym.
14.10 "Pięć
narzeczonych"
kom.
16.10 "Walka.
Puszkina-
Lermontow"
dramat fantast.
18.40 "W grze 2.
Nowy
poziom" walki/
przygod.
20.20 "Jak spędziłem
lato" thriller.
22.35 "Zupełny
przewrót"
kom.
0.10 "Hydraulika"
dramat.

6.10 Jak to działa?
6.35 Jak to zrobiono?
7.00 Burzyciele mitów.
7.50 Jak to działa?
8.15 Wojny o bagaż.
8.40 Polowanie
na składziki.
9.10 Wojny
o przechowalnię.
Kanada.
9.35 Likwidator.
10.05 Przeżycie
w niezwykłych
warunkach.
10.55 Kierowcy
ciężarówek.
11.50 Szybcy
i hałaśliwi.
12.40 Sprzedawcy
samochodów.
13.35 Mężczyzna,
kobieta, dzięki
żywioty.
14.30 Przeżyć
związanymi.
17.15 Wojny o bagaż.
17.40 Polowanie
na składziki.
18.10 Wojny o
przechowalnię.
Kanada.
18.35 Likwidator.
19.05 Sprzedawcy
samochodów.
20.00 Jak to działa?
20.30 Jak to zrobiono?
21.00 Skraj Alaski.
22.00 Sezon bimbru.
23.00 Kierowcy
ciężarówek.